

December 2023

Update

Thematisch programma

Nationaal Programma Groningen

nationaal programma
groningen

1. Inleiding

Om inhoudelijk en financieel richting te geven aan het provinciale deel van Nationaal Programma Groningen, heeft de provincie in 2020 het [thematisch programmaplan](#) opgesteld. Na goedkeuring van het plan door het bestuur van Nationaal Programma Groningen op 15 juni 2020, hebben uw Staten het op 7 oktober 2020 vastgesteld.¹ Dit plan vormt het kader om samen met onze (regionale) partners invulling te geven aan het programma. Met de samenleving komen we gedurende de looptijd tot passende projecten die de 'plus' vormen om de Brede Welvaart en het imago van de provincie een flinke impuls te geven. Dit doen we via zes thematische programmalijnen die elk integraal bijdragen aan de vier ambities en de onderliggende indicatoren van Nationaal Programma Groningen.

Figuur 1: Opbouw Nationaal Programma Groningen

Het thematisch programma is als onderdeel van Nationaal Programma Groningen 'een programma dat groeit': het krijgt vorm gedurende de looptijd van het programma tot 2030. Dit document is bedoeld om uw Staten als kaderstellend orgaan zo goed mogelijk mee te nemen in de huidige stand van zaken van het thematisch programma. In dit stuk wordt ingegaan op de projecten die sinds de vaststelling van het thematisch programma zijn toegekend.

¹ [Thematisch programmaplan](#), Provincie Groningen (oktober 2020).

Uitvoering

Het afgelopen jaar is verder gewerkt aan de uitvoering van het thematisch programma. Middels het voorliggende document wordt hierover een update gegeven en worden de verschillende projecten toegelicht die sinds de update in september 2022 zijn toegekend.² Deze informatie is aanvullend op de informatie die uw Staten via de P&C-cyclus ontvangen over het thematisch programma en op de jaarverslagen waarin over het totale Nationaal Programma Groningen wordt gerapporteerd.³ Waar de P&C-cyclus en de jaarverslagen ingaan op de *voortgang* van de reeds lopende projecten, gaat dit document specifiek in op de nieuw toegekende projecten sinds de update in september 2022.

De vormgeving van de uitvoering van het thematisch programma vindt nadrukkelijk plaats samen met andere overheden, kennisinstellingen, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande organisaties en structuren, waaronder samenwerkingsverbanden waarin kennis en kunde gebundeld is zoals het Akkoord van Groningen, Hive.mobility, Gezond Groningen en het Werken aan Ontwikkeling. Wanneer concrete projecten zijn uitgewerkt, worden deze uiteindelijk door Gedeputeerde Staten ingediend bij Nationaal Programma Groningen.

Uw Staten zijn in september 2022 geïnformeerd over de 9 projecten die in de periode oktober 2021 tot en met september 2022 zijn toegekend. We informeren u met deze update over 9 toegekende projecten in de periode van oktober 2022 tot en met november 2023. Alle projecten zijn door de onafhankelijke beoordelingscommissie getoetst aan de ambities, indicatoren en randvoorwaarden die in het Programmakader zijn beschreven.⁴ Na een positief advies van de commissie konden de 9 projecten worden toegekend door het bestuur van Nationaal Programma Groningen. Ze vormen met recht een 'plus' voor Groningen die bijdraagt aan het verbeteren van de brede welvaart en het imago van de regio. De middelen vanuit het nationaal programma worden bovendien als financiële hefboom ingezet richting andere publieke en private middelen. Met de 9 toegekende projecten is in totaal €18,7 mln. van het thematisch budget aangevraagd en komt € 50,3 mln. aan cofinanciering vrij, die ook landt in onze regio.

De 9 projecten die zijn toegekend gaan een grote impact hebben op onze provincie, haar inwoners en haar imago. De projecten dragen integraal bij aan de vier ambities en onderliggende indicatoren uit het Programmakader. Er wordt fors geïnvesteerd in gezondheid, vrijetijdseconomie, in onderwijs en in de aansluiting op de arbeidsmarkt, voor mensen van jong tot oud. Hiermee leveren we samen met partners onze bijdrage aan de doelen van Nationaal Programma Groningen.

² Zie de informerende brief en bijbehorende bijlage van 14 december 2022 'Update thematisch programma Nationaal Programma Groningen' (2022-123173).

³ De meest recente editie hiervan is: [Jaarverslag Nationaal Programma Groningen](#) (september 2023). Of de beoogde ambities en doelstellingen van het totale nationaal programma behaald worden, wordt daarnaast apart gemonitord via de recent gepubliceerde [Monitor 2022, Output, outcome en impact Nationaal Programma Groningen](#) (april 2023) en de daaropvolgende monitors die jaarlijks gepubliceerd worden.

⁴ [Programmakader Nationaal Programma Groningen](#) (september 2019).

Leeswijzer

Het voorliggende document geeft een overzicht van de ontwikkelingen per programmalijn. Aan iedere programmalijn is een hoofdstuk gewijd met de volgende opbouw:

- Toelichting op de projecten die zijn ingediend en toegekend onder de programmalijn. Daarbij is ook aandacht voor hoe de projecten bijdragen aan de ambities en indicatoren van Nationaal Programma Groningen.⁵ Voor nadere informatie over de projecten kan via de hyperlinks in de tekst doorgeklikt worden naar aanvullende informatie op de website van Nationaal Programma Groningen.
- De dwarsverbanden met de andere onderdelen van Nationaal Programma Groningen en de koppelkansen met andere programma's en/of projecten.
- Een overzicht van de projecten per programmalijn waarin de basisinformatie staat over de projecten die toegekend zijn, waaronder projectpartners en gevraagde bijdrage vanuit het thematisch programma.

Ten slotte is aan het einde van dit stuk een uitgebreid financieel overzicht te vinden dat inzicht geeft in de financiële middelen die gemoeid gaan met de toegekende projecten en wat dit betekent voor de budgetten voor de programmalijnen die met het thematisch programmaplan zijn vastgesteld.

⁵ De uiteindelijke impact van de projecten op de ambities en indicatoren wordt op overkoepelend niveau voor het totale Nationaal Programma Groningen gemonitord middels de reeds gepubliceerde Nulmeting en de jaarlijkse monitor. Zie ook: [Nulmeting Structurele Monitoring Nationaal Programma Groningen \(februari 2021\)](#) en [Monitor 2022, Output, outcome en impact Nationaal Programma Groningen](#) (april 2023).

2. Toekomstbestendige economie

Met de programmalijn Toekomstbestendige economie wordt ingezet op drie hoofdonderwerpen: vergroening van de bedrijvigheid, energietransitie en digitalisering. Het afgelopen jaar is één project toegekend op het gebied van digitalisering. Daarmee zijn over de gehele periode tot dusver in totaal tien projecten ingediend en toegekend onder deze programmalijn.

Digitalisering

De provincie heeft de afgelopen jaren een basis gelegd om nationaal koploper te worden op het gebied van digitalisering. Met Nationaal Programma Groningen is het streven om een digitaal inclusieve samenleving tot stand te brengen, met een focus op het MKB. Digitalisering en online ondernemen helpen het MKB voortbestaan en groeien. Tegelijkertijd is digitalisering een complex proces en vraagt het een aanzienlijke hoeveelheid kennis, ervaring en investeringen. Met het project MKB Leer- en adviesgemeenschap helpen studenten van de Werkplaats Online Ondernemen (WOO) het Groninger MKB met allerlei vraagstukken op het gebied van online ondernemen, zodat de ondernemers (hun eerste) stappen kunnen zetten in hun digitale transformatie. Ondernemers kunnen zich bij de WOO melden met vraagstukken over bijvoorbeeld zoekmachineoptimalisatie, het opzetten van online-campagnes of het sneller en beter inspelen op klantwensen door data-analyse of het gebruik van Artificial Intelligence. De complexiteit van de opdracht bepaalt welke onderwijsinstellingen betrokken zijn. Dit leidt tot een win-winsituatie waarbij kleine(re) bedrijven worden versterkt op het gebied van online ondernemen en waarbij zowel ondernemers/hun medewerkers als studenten hun kennis en vaardigheden op het gebied van online ondernemen in de praktijk verder kunnen ontwikkelen. Met dit project worden in de periode 2023-2027 zestien (regionale) evenementen voor MKB-bedrijven georganiseerd en naar verwachting tachtig projecten uitgevoerd binnen zogenaamde 'Living Labs'. Het streven is dat jaarlijks 250 MKB-bedrijven succesvol ondersteund worden bij online ondernemen en digitale marketing.

Dwarsverbanden

Er zijn dwarsverbanden met andere projecten van Nationaal Programma Groningen waarin ondernemers ondersteund worden. Zo is het project een aanvulling op het project Impuls Vrijtijdseconomie en GroBusiness. Ook is er samenhang met VentureLab North, waar ondernemers in de eerste fase ondersteund worden.

Projectentabel

Titel	Partners	NPG-bijdrage
MKB Leer- en adviesgemeenschap	Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen, Noorderpoort, Akkoord van Groningen, Economic Board Groningen, Werkplein Online Ondernemen, Noordelijk Online Ondernemers (NOO), Rabobank, gemeente Eemsdelta, gemeente Groningen.	€ 868.000

3. Ons Groninger landschap

De programmalijn 'Ons Groninger Landschap' omvat talrijke onderwerpen: van erfgoed, cultuur en vrijetijdseconomie tot aan natuurbehoud en -ontwikkeling, waterbeheer, klimaatadaptatie en landbouw. Samen met onze partners zijn het afgelopen jaar twee projecten ontwikkeld en toegekend waarmee een flinke impuls wordt gegeven aan de vrijetijdseconomie. Hiermee wordt bovendien gebiedsontwikkeling mogelijk gemaakt, waarin mooie verbindingen gerealiseerd kunnen worden met de andere onderwerpen binnen deze programmalijn. Tot dusver zijn daarmee onder deze programmalijn over de gehele periode in totaal zes projecten ingediend en toegekend door Nationaal Programma Groningen.

Cultuur en Vrijetijdseconomie

Met het project Werelderfgoedcentrum Waddenzee wordt een uniek centrum opgericht waar het ecosysteem van de Wadden centraal staat en waar mensen elkaar in die context ontmoeten en kunnen samenwerken. Het Werelderfgoedcentrum is een plek waar inwoners, scholieren en toeristen meer leren over het Waddengebied. Het centrum zal jaarlijks meer dan 100.000 bezoekers trekken, waarmee het een toeristische trekpleister van belang wordt in de regio. Daarmee biedt het legio kansen op het gebied van vrijetijdseconomie, niet alleen voor het centrum zelf, maar ook voor lokale en regionale ondernemers in de schil om het Werelderfgoedcentrum heen. Daarnaast is het centrum een plaats waar wetenschappers en 100-150 studenten jaarlijks onderzoek kunnen doen naar het functioneren van de Wadden. Ten slotte leidt het centrum tot een grotere bewustwording over de rijkdom van het (Wadden)gebied bij zowel inwoners als toeristen en daarmee draagt het bij tot een verbetering van het imago van de regio.

Waterschap Noorderzijlvest, gemeente Westerkwartier en provincie Groningen werken in het project Gebiedsplan Aduarderdiep samen aan het herstel en de zichtbaarheid van het cultuurhistorisch verleden van het Aduarderdiep, in het bijzonder Aduarderzijl. Het doel is om zowel toeristen als bewoners een verhoogde belevingswaarde te bieden. Erfgoed dat wordt opgeknapt zijn bijvoorbeeld de zijlen, de oude palingdichtzet en de kanonnen uit de tijd van Bommen Berend. Ook het landschap direct rondom de zijlen wordt hersteld. Zo wordt de dijk meer aangezet waardoor die herkenbaar wordt als dijk, wordt de oude schans zichtbaar gemaakt in het landschap en het open karakter van de plek geaccentueerd. Om dit alles beleefbaar te maken, worden verschillende voorzieningen getroffen. Zo wordt parkeren vergemakkelijkt, wordt de aanlegsteiger vervangen en komt op één plek een nieuw informatiebord. Met wandelpaden, een vis-en zwemsteiger en een route langs de vuurbaken van het Reitdiep, wordt het kroonjuweel echt weer herkenbaar. Daarmee wordt een impuls gegeven aan het gehele Reitdiepgebied en dient het gebied als voorbeeldfunctie voor andere locaties langs deze iconische rivier. Dit project versterkt en bestendigt de toekomst van de landschappelijke kwaliteit van dit gebied, de toegankelijkheid en beleefbaarheid voor toeristen en de leefomgeving voor de Groningers.

Dwarsverbanden

Beide projecten die onder deze programmaliijn zijn toegekend, zijn ook onderdeel van een lokaal programma waarvoor gemeenten verantwoordelijk zijn in het kader van Nationaal Programma Groningen. Vanuit het project Werelderfgoedcentrum Waddenzee liggen koppelkansen met verschillende projecten die in het kader van Nationaal Programma Groningen zijn ingediend zoals Vakland het Hogeland en diverse Toukomst-projecten rond een betere toeristische ontsluiting en betere toegankelijkheid van landschappelijk, natuurlijk en cultureel erfgoed.

Het project gebiedsplan Aduarderdiep heeft ook dwarsverbanden met andere projecten die lopen binnen Nationaal Programma Groningen en bredere investeringen die gedaan worden in de vrijetijdseconomie in de provincie. Zo kunnen de kansen die dit project biedt voor de omgeving Aduardersijl ook benut worden door ondernemers in de vrijetijdseconomie, die ondersteund worden vanuit het project 'Impuls vrijetijdseconomie'. Daarnaast vormen onderwerpen zoals ruimtelijke kwaliteit, erfgoed en landschap de kern in dit project. Het project heeft ook raakvlakken met het programma Toukomst en in het bijzonder aan de landschapswerkplaats. Binnen de werkplaats is onder andere het Masterplan Vaarwegen en Diepen en Maren verankerd. Vanuit het lokale programma van gemeente Westerkwartier (gebied 'Middag') wordt eveneens financieel bijgedragen aan dit project.

Projectentabel

Titel	Partners	NPG-bijdrage
Werelderfgoed Waddenzee	Gemeente Het Hogeland, Stichting Werelderfgoedcentrum Waddenzee, Zeehondencentrum Pieterburen, provincie Groningen	€3.500.000
Gebiedsplan Aduarderdiep	Waterschap Noorderzijlvest, gemeente Westerkwartier, provincie Groningen	€ 600.000

4. Bereikbaarheid

Om de bereikbaarheid voor de Groninger in de provincie te versterken, zetten we met het thematisch programma in op drie hoofdthema's: de verduurzaming van mobiliteit en infrastructuur, keten- en deelmobiliteit en slimme mobiliteit. Zoals beschreven staat in het thematisch programmaplan, werken we nauw samen met hét innovatiecentrum voor slimme en groene mobiliteit in onze regio: hive.mobility. Op deze manier creëren we een grote meerwaarde voor de bereikbaarheid van de Groninger. Tot dusver zijn op deze programmalijn over de gehele periode in totaal zeven projecten ingediend en toegekend door Nationaal Programma Groningen.

Verduurzaming van mobiliteit

Met het project Waterstof op weg in Groningen wordt een forse impuls gegeven aan de waterstofmobiliteit in de logistieke sector. Met een gezamenlijke investering van het bedrijfsleven en Nationaal Programma Groningen kunnen 18 waterstof-elektrische voertuigen gebouwd worden en vervolgens in gebruik worden genomen door de logistieke sector in de regio. De waterstofeconomie in Groningen en de logistieke sector in de regio krijgen hiermee een unieke voorsprong op het gebied van duurzaamheid. De 18 voertuigen worden gebouwd in Groningen, waarbij een groot aantal lokale toeleveranciers betrokken is. Zo worden met de bouw 36 nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd. Daarnaast wordt er samengewerkt met regionale onderwijsinstellingen, waarmee gedurende de looptijd van het project 20 stageplaatsen beschikbaar komen voor MBO- en HBO-studenten. Verder leidt de ingebruikname van de 18 logistieke voertuigen tot een reductie van de CO₂-uitstoot van ruim 600.000 kg per jaar. Ook is er geen uitstoot van fijnstof en stikstof.

Dwarsverbanden

Het project Waterstof op weg in Groningen hangt nauw samen met andere projecten die in het kader van Nationaal Programma Groningen zijn toegekend. Zo wordt met het thematisch programma via de programmalijnen 'Toekomstbestendige Economie' en 'Van onderwijs naar kennis en vakmanschap' ook geïnvesteerd in de waterstofeconomie. Vanuit daar zijn verbindingen met de projecten Hydrogen Valley (HEAVENN) en Zero Emission Smart Service hub Groningen, waarmee ook wordt ingezet op waterstofmobiliteit. Tegelijkertijd wordt via projecten als Waterstof Werkt en het Toukomst-project Banen in de H₂-maakindustrie parallel geïnvesteerd in geschoold personeel om deze ontwikkelingen in de waterstofeconomie mogelijk te maken. De ervaringen die worden opgedaan, worden via Hive.Mobility bovendien gedeeld om verdere kennisdeling en -ontwikkeling in de regio te faciliteren.

Projectentabel

Titel	Partners	NPG-bijdrage
Waterstof op weg in Groningen	Holthausen Clean Technology, regionale toeleveranciers en onderwijsinstellingen, Provincie Groningen	€ 3.800.000

5. Van onderwijs naar kennis en vakmanschap

Samen met het een brede alliantie van partners vertegenwoordigd in Werken aan Ontwikkeling⁶ en het Akkoord van Groningen⁷ is gewerkt aan de uitvoering voor de programmalijn *Van onderwijs naar kennis en vakmanschap*. Dit is gedaan op basis van de aanpak 'Werken aan Ontwikkeling', zoals beschreven in het thematisch programma. Deze aanpak bestaat uit een aantal maatregelen dat ervoor zorgt dat talent in onze regio zich verder ontplooit en dat de beroepsbevolking klaar is voor een arbeidsmarkt die vraagt om wendbaarheid en weerbaarheid. De maatregelen in 'Werken aan Ontwikkeling' hebben betrekking op alle levensfasen van de inwoners van onze regio en moeten bijdragen aan een betere samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Er zijn onder deze programmalijn in de gehele periode tot dusver in totaal 13 projecten ingediend en toegekend door Nationaal Programma Groningen.

Werken aan Ontwikkeling

De krapte op de arbeidsmarkt is nog nooit zo groot geweest en de druk neemt komende jaren nog meer toe. Desondanks staan er nog veel mensen langs de kant en is er daarmee sprake van onbenut arbeidspotentieel. Onder deze programmalijn zijn het afgelopen drie projecten toegekend door het Nationaal programma Groningen. Met het project Talent-Tour investeren de partners in het Platform Regionale Arbeidsmarkt in talent, door actief de regio in te gaan en inwoners vooruit te helpen in het ontwikkelen van hun talenten en het vergroten van hun weerbaarheid en wendbaarheid. Met dit project wordt nadrukkelijk gestuurd op persoonlijke ontwikkeling, opleiding en scholing, voor iedereen, jong of oud, geschoold, ongeschoold, met baan of werkloos. Zo worden op tien plekken in de regio 'Talentperrons' geplaatst. Dit zijn laagdrempelige, open voorzieningen voor iedereen die zich vrijblijvend wil oriënteren op mogelijkheden voor eigen ontwikkeling. Ook worden er jaarlijks in alle zes subregio's van de arbeidsmarktregio Groningen 'Werk- en ontwikkel evenementen' georganiseerd waar lokale en regionale werkgevers, scholen, opleiders en andere partijen uit de keten zich kunnen presenteren en bezoekers mogelijkheden bieden voor verdere ontwikkeling.

Met het project Overbrugbanen gaan de sociale ontwikkelbedrijven Afeer en Wedeka samen met de gemeenten in Oost-Groningen inwoners die met een afstand tot de arbeidsmarkt een perspectief bieden op een volwaardige plaats op de Groningse arbeidsmarkt. Binnen de uitvoering van de Participatiewet bestaan nu onvoldoende mogelijkheden om extra en structurele werkgelegenheid te creëren voor deze groep inwoners. Met het project Overbrugbanen wordt een nieuw re-integratie instrument ontwikkeld om via een tijdelijke (overbrug-)baan te gaan werken en te ontwikkelen naar een reguliere baan. Werkzoekenden treden in dit project tijdelijk in dienst bij het sociaal ontwikkelbedrijf in hun omgeving. Tijdens dit dienstverband doen zij ervaring op in verschillende vakgebieden. In de periode 2023-2027 nemen naar verwachting 260 werkzoekenden deel aan dit project, waarvan er (minimaal) 180 tot overbrugbanen zullen gaan leiden. Zo zullen uiteindelijk minimaal 80% van deze 180 deelnemers in een reguliere baan aan de slag gaan. Hiermee wordt een

⁶ Het Platform Regionale Arbeidsmarkt bestaat uit alle gemeenten in de arbeidsmarktregio Groningen, de provincie Groningen, het UWV, sociale partners (VNO-NCW MKB Noord, FNV en CNV), Hanzehogeschool Groningen, Rijksuniversiteit Groningen, Alfa College, Noorderpoort, Drenthe College, Onderwijsgroep Noord, De Hoven en Engie.

⁷ Het Akkoord van Groningen bestaat uit: Rijksuniversiteit Groningen, Universitair Medisch Centrum Groningen, Hanzehogeschool Groningen, Alfa College, Noorderpoort, Gemeente Groningen en provincie Groningen.

nieuwe aanpak ontwikkeld, waarmee we investeren in maatregelen die er voor zorgen dat talent in onze regio zich verder ontplooit en de netto participatiegraad in Oost-Groningen verhoogd wordt.

De gemeente Groningen gaat samen met andere partners met het project Basisbanen werkgelegenheid creëren voor inwoners aan de basis van de arbeidsmarkt. Ondanks de toenemende krapte is er ook in de gemeente Groningen nog steeds een groep inwoners die de aansluiting met de arbeidsmarkt niet kan maken. In dit project worden de werkzaamheden en taken met maatschappelijke meerwaarde bij (maatschappelijke) organisaties in wijken en dorpen in de gemeente Groningen in kaart gebracht en worden kandidaten geworven en geselecteerd. De kandidaten worden gedurende het project begeleid. Met dit project worden 100 banen gecreëerd en hiermee geven we een impuls aan de arbeidsparticipatie.

Dwarsverbanden

Alle drie de projecten maken onderdeel uit van het programma 'Werken aan ontwikkeling'. Ten aanzien van het project Talent zijn er dwarsverbanden met o.a. de projecten Kansen voor vakmanschap en Digitale Academie. Ook krijgen werkgevers en innovaties van de Innovatiehub Oost-Groningen een plek op het festival in die regio. Ten slotte worden de (tussentijdse) resultaten en ervaringen van de projecten Waterstof Werkt en Tijd voor Toekomst meegenomen in de organisatie van de Werk- en Ontwikkelevenementen. De projecten Overbrugbanen en Basisbanen zijn verbonden met het reeds lopende project Kansrijk Opleiden. Daarnaast heeft het project Overbrugbanen ook dwarsverbanden met de Regio Deal Oost-Groningen, waarin de inzet van Overbrugbanen als speerpunt is benoemd.

Projectentabel

Titel	Partners	NPG-bijdrage
Talent-Tour	Arbeidsmarktregio Groningen, Werk In Zicht, UWV, Sociaal ontwikkelbedrijven, MBO scholen (Alfa college, Noorderpoort, Terra, Drenthe College), ROC's voortgezet onderwijs, Basis onderwijs, Speciaal onderwijs, FNV CNV, VNO-NCW	€ 4.156.938
Overbrugbanen	Afeer, Wedeka, Platform Regionale Arbeidsmarkt Groningen	€ 411.839
Basisbanen	Gemeente Groningen, woningcorporaties in de gemeente Groningen, Platform Regionale Arbeidsmarkt Groningen	€ 200.000

6. Groningen als fijne leefomgeving (Stads- en dorpsvernieuwing)

Met deze programmajijn investeert Nationaal Programma Groningen in zowel de fysieke als de sociale kant van stads- en dorpsvernieuwing. Hierbij zijn de gemeenten primair aan zet met hun lokale programma's, waarbij de provincie via het thematisch programma een plus kan zetten op wat lokaal ontwikkeld wordt. Het afgelopen jaar is één project ingediend en toegekend door Nationaal Programma Groningen.

Dudok aan het Diep

Met het project Dudok aan het Diep wordt de locatie Dudok aan het Diep aan de Turfsingel in Groningen door de gemeente Groningen heringericht tot een groene verblijfsplek, met een groot accent op klimaatadaptatie. Met de herinrichting van deze openbare ruimte worden er volop kansen benut om deze duurzaam en klimaat-adaptief in te richten. Zo richt dit project zich op vergroening en verbetering van de biodiversiteit. In plaats van steen en asfalt komen er ongeveer twintig nieuwe bomen die in een groene ondergrond komen te staan. Aan de kadekant komt een grote houten vlonder die het water van de Diepenring bij de nieuwe verblijfsplek betreft. Met dit project wordt een aantrekkelijke verkoelende plek aan het water gerealiseerd. Ook krijgt het rijksmonument een waardige, passende en vooral groene openbare ruimte. Door een financiële bijdrage vanuit het thematisch programma wordt het mogelijk om het vergroenen en verduurzamen van de openbare ruimte gelijktijdig te realiseren.

Dwarsverbanden

Het project Dudok aan het Diep maakt onderdeel uit van het lokale programma van de gemeente Groningen en draagt bij aan de themalijnen aantrekkelijke leefomgeving voor dorp en stad, aantrekkelijke en gezonde wijk. Vanuit het lokale programma van gemeente Groningen wordt eveneens financieel bijgedragen aan dit project.

Projectentabel

Titel	Partners	NPG-bijdrage
Dudok aan het Diep	Gemeente Groningen	€ 400.000

7. Gezondheid: meer gezonde jaren

Op de programmalijn Gezondheid trekken we samen op met Gezond Groningen, waarin kennis en kunde rond het thema (preventieve) gezondheid vertegenwoordigd is.⁸ Het afgelopen jaar is met Gezond Groningen zorgvuldig gewerkt aan de ontwikkeling van de programmering om een structurele verbetering van de Brede Welvaart van de Groninger te realiseren. Hiervoor is een brede inventarisatie gedaan onder de betrokken gemeenten, provincie, maatschappelijke organisatie en kennisinstellingen. Dit om de behoeften en kansen in de regio ten aanzien van gezondheid in kaart te brengen. Op basis daarvan is een viertal inhoudelijke thema's naar voren gekomen: Tijd voor Toekomst, Mentale gezondheid, Kansrijke Start en Preventie in de keten. Tot dusver zijn op drie van deze thema's projecten ingediend en toegekend door Nationaal Programma Groningen.

Kansrijke Start

De eerste 1000 dagen zijn van doorslaggevend belang in de verdere ontwikkeling van een kind. Vanuit die gedachte is het landelijke programma 'Kansrijke Start' opgezet, dat (aanstaande) ouders helpt om kinderen het leven zo gezond mogelijk te laten starten. In de provincie Groningen bestaan echter flinke verschillen in de lokale aanpak in de geboortezorgketen én in de aangeboden interventies, waardoor kansenongelijkheid ontstaat. Om die reden is samen met betrokkenen het project Provinciale aanpak Kansrijke Start ontwikkeld. Dit project heeft als doel om in een eenduidige aanpak rond geboortezorg te voorzien en gezamenlijk te zorgen voor een betere borging van Kansrijke Start op de lange termijn, om daarmee de kansenongelijkheid van kinderen in de provincie te verminderen. Om dit te bereiken wordt met dit project een provinciale coalitie gevormd, een leernetwerk opgezet rond passende innovaties en interventies en voorzien in scholing van zorgprofessionals. In algemene zin leidt een betere start van het leven van een kind - dat met dit project gefaciliteerd wordt - tot betere kansen later in het leven. Zo zullen kinderen een grotere kans hebben om later succesvol een opleiding af te ronden en daarmee in de economie te participeren. Op deze wijze draagt het project ook bij aan het terugdringen van de sociaaleconomische achterstanden in de provincie. Bovendien worden via het project (zorg)professionals in de provincie geschoold zodat zij nog beter in staat worden gesteld om hun werk goed te doen.

Dwarsverbanden

Het project Provinciale aanpak Kansrijke Start bouwt voort op de basis die met het landelijke programma Kansrijke Start en daaraan gelieerde lokale initiatieven is gelegd. In de kern stelt het project betrokkenen in staat om de onderlinge koppelkansen te benutten en van elkaar te leren. Het project is ingebed in de bredere programmalijn 'Gezondheid: meer gezonde jaren' en is voorzien in verbindingen met de al lopende projecten 'Tijd voor Toekomst' en 'Verbetering mentale gezondheid in Groningen'. Verder worden ook verbindingen gelegd met gelieerde thematische projecten zoals Zorg Nabij.

⁸ Bij Gezond Groningen zijn de volgende partijen aangesloten: Rijksuniversiteit Groningen, Universitair Medisch Centrum Groningen, Ommelander Ziekenhuis Groep, GGD, Menzis, Hanzehogeschool Groningen, Alfa College, Noorderpoort, Healthy Ageing Network Northern Netherlands, Vereniging Groninger Dorpen, alle Groninger gemeenten en de provincie Groningen.

Projectentabel

Titel	Partners	NPG-bijdrage
Provinciale aanpak Kansrijke Start	Gemeenten Groningen, Oldambt, Het Hogeland, Midden-Groningen, Eemsdelta, Westerwolde, Westerkwartier, Pekela, Veendam en Stadskanaal, Kraamzorgorganisatie Groene Kruis, Verloskundig Samenwerkingsverband (VSV) UMCG, VSV Martini, VSV OZG, ZorgAdvies, Kansrijke Start Groningen, Menzis, GGD Groningen, Goede en Kansrijke Start Veenkoloniën / Impology, Consortium ZeGNN, Huisartsenkring	€ 695.680

8. Financiën

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de financiën die beschikbaar zijn voor het thematisch programma. Er wordt toegelicht welke projecten per programmalijn zijn ingediend en toegekend sinds de vaststelling van het thematisch programmaplan en wat dat betekent voor de budgetten die gereserveerd zijn voor de verschillende programmalijnen van het programma.

Zoals in het thematisch programmaplan is beschreven, is in totaal €193,8 mln. beschikbaar voor de periode tot 2023. In de periode 2018-2021 is daarvan reeds €128,9 mln. bestemd. Dit maakt dat nog een besteedbaar budget beschikbaar is van € 64,9 mln.

Thematische projecten

Sinds de update van het thematisch programma in september 2022 zijn 9 projecten toegekend. Hieronder staat in een tabel weergegeven om welke projecten dit per programmalijn gaat en op hoeveel middelen vanuit het thematisch programma aanspraak wordt gemaakt. De totale financiële omvang van elk project is daarnaast te vinden, resulterend in het percentage cofinanciering dat daarmee door de betrokken co-financiers wordt ingebracht. In de laatste kolom van de tabel is per programmalijn te zien hoeveel middelen beschikbaar zijn voor toekomstige projecten.⁹

Financieel overzicht projecten per programmalijn

Projecten	Bijdrage thematisch (mln. €)	Totale omvang project (mln. €)	% Co-financiering partners	Middelen thematisch (mln. €)*
Toekomstbestendige economie				54,1
<i>Reeds toegekende thematische projecten</i>				50,6
MKB Leer- en Adviesgemeenschap	0,9	1,8	50%	
<i>Totaal</i>	<i>0,9</i>	<i>1,8</i>	<i>50%</i>	
Beschikbaar				2,6
Ons Groninger landschap				30,9
<i>Reeds toegekende thematische projecten</i>				12,7
Werelderfgoedcentrum Waddenzee	3,5	26,7	87%	
Gebiedsplan Aduarderdiep	0,6	4,5	87%	
Aanvullende bijdrage FASCINATING ¹⁰	4	8	50%	
<i>Totaal</i>	<i>8,1</i>	<i>39,2</i>	<i>79%</i>	
Beschikbaar				10,1

⁹ In de voorliggende update zijn alleen thematische projecten opgenomen die al zijn toegekend door het bestuur van Nationaal Programma Groningen. Er zijn op dit moment ook projectaanvragen die nog in de pijplijn van beoordeling en besluitvorming van Nationaal Programma Groningen zitten. Dit maakt dat de werkelijke hoeveel middelen die beschikbaar is om nieuwe projectaanvragen te doen, in de praktijk lager kan zijn dan gemeld in de tabel.

¹⁰ Het bestuur van Nationaal Programma Groningen heeft op 9 oktober 2023 ingestemd met een wijzigingsverzoek voor het project FASCINATING. Met de additionele financiering worden (vervolg)projecten en activiteiten uitgevoerd, om daarmee een goede invulling te kunnen geven aan de originele aanvraag uit december 2020.

Bereikbaarheid				23,3
<i>Reeds toegekende thematische projecten</i>				17,8
Waterstof op weg in Groningen	3,8	8,4	55%	
<i>Totaal</i>	3,8	8,4	55%	
Beschikbaar				1,6
Van onderwijs naar kennis en vakmanschap				23,2
<i>Reeds toegekende thematische projecten</i>				18,3
Talent-Tour	4,2	7,6	50% ¹¹	
Overbrugbanen	0,4	0,8	50%	
Basisbanen	0,2	6,3	97%	
<i>Totaal</i>	4,8	14,7	67%	
Beschikbaar				0,1
Groningen als fijne leefomgeving				7,7
<i>Reeds toegekende thematische projecten</i>	-			-
Dudok aan het Diep	0,4	3,25	88%	
<i>Totaal</i>	0,4	3,25	88%	
Beschikbaar				7,3
Gezondheid: meer gezonde jaren				15,5
<i>Reeds toegekende thematische projecten</i>	-			2,9
Kansrijke Start	0,7	1,6	58%	
<i>Totaal</i>	0,7	1,6	58%	
Beschikbaar				11,9

¹¹ Het cofinancieringspercentage is berekend op basis van de gevraagde bijdrage vanuit Nationaal Programma Groningen exclusief BTW.

Totaaloverzicht

Zoals in het thematisch programmaplan is beschreven, is in totaal €193,8 mln. beschikbaar voor de huidige periode van Nationaal Programma Groningen (2019-2023). In de periode 2018-2019 is daarvan reeds €39,3 mln. bestemd, waarmee in 2018 en 2019 reeds 39 projecten zijn gefinancierd. In de periode 2020-2021 is vervolgens € 89,6 miljoen bestemd, waarmee 22 projecten zijn gefinancierd. Met de 9 projecten die het afgelopen jaar zijn toegekend, gaat een bedrag van € 18,7 miljoen gemoeid, zoals in onderstaande tabel te zien is. Het beschikbare budget voor het thematisch programma voor de resterende periode uitkomt op € 34,1 mln.

Financieel overzicht thematisch programma (2019-2023)

Thematisch budget	€193,8 mln.
Bestemde middelen voor thematische projecten 2018-2021 & reservering programmakosten	€128,9 mln.
<i>Toegekend oktober 2021 - september 2022 (vorige update)</i>	
Thematische projecten juli 2021	€ 7,3 mln.
Thematische projecten oktober 2021	€ 1,6 mln.
Thematische projecten maart 2022	€ 3,2 mln.
<i>Toegekend oktober 2022 - november 2023 (huidige update)</i>	
Thematische projecten oktober 2021	€ 3,5 mln.
Thematische projecten januari 2022	€ 3,8 mln.
Thematische projecten juni 2022	€ 0,7 mln.
Thematische projecten maart 2023	€ 5,2 mln.
Thematische projecten juni 2023	€ 5,5 mln.
Beschikbaar	€ 34,1 mln.

Cofinanciering

Voor het thematisch programma geldt op projectniveau een minimale vereiste voor cofinanciering door deelnemende partijen van vijftig procent. Omdat de mate waarin cofinanciering gerealiseerd kan worden per onderwerp verschilt, zijn er op programmalijnniveau van het thematisch programma geen hogere cofinancieringsvereisten geïntroduceerd. In de dagelijkse praktijk is het streven naar een aanzienlijk hogere cofinanciering echter goed te zien. Dit geldt vooral bij de programmalijn Toekomstbestendige Economie, maar ook bij de lijnen Bereikbaarheid en Ons Groninger Landschap. Samen met partners zoeken we gedurende de looptijd van Nationaal Programma Groningen actief naar kansen die bestaan om middelen vanuit het bedrijfsleven, het Rijk of Europa aan te trekken. Bij de 9 projecten die het afgelopen jaar zijn toegekend, is van het totaalbedrag van € 18,7 mln. dat door Nationaal Programma Groningen is ingelegd voor € 50,3 mln. aan cofinanciering gerealiseerd.